

ՎԵՐԺԻՆԵ ՄՎԱԶԼՅԱՆ բանագետ, բանահավաք, ժողովրդագետը ծնվել է 1934 թ. Եգիպտոսի Ալեքսանդրիա քաղաքում, Հայոց ցեղասպանությունից մազապուրծ, գրող, հասարակական գործիչ Գառնիկ Մվազյանի ընտանիքում: Նախնական կրթությունն ստացել է տեղի հայկական Պողոսյան ազգային վարժարանում, ապա նաև՝ Անարատ Հղության հայ քույրերի ֆրանսիական թեքումով դպրոցում:

1947 թ. ծնողների հետ հայրենադարձվել է Մայր Հայաստան:

1952-1956 թթ. սովորել և «Գերազանցությամբ» ավարտել է Երևանի Խաչատուր Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի Պատմալեզվագրական բաժինը:

1958 թվականից աշխատել է Հայաստանի Գիտությունների Ակադեմիայի Մանուկ Աբեղյանի անվան Գրականության ինստիտուտի Հայ ժողովրդական բանահյուսության բաժնում՝ որպես լաբորանտ:

1958-1961 թթ. ուսումը շարունակել է ՀՍՍՌ ԳԱ ասպիրանտուրայում՝ Հայ ժողովրդական բանահյուսություն մասնագիտությամբ (գիտական ղեկավար՝ ակադեմիկոս Կարապետ Մելիք-Օհանջանյան): Ասպիրանտական ուսումնառության ընթացքում եղել է Մ. Աբեղյանի անվան թոշակառու:

1961 թ. աշխատանքի է անցել ՀՍՍՀ ԳԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի Հայ ժողովրդական բանահյուսության բաժնում, սկզբում՝ կրտսեր, 1972 թվականից Բանահյուսական սկզբնաղբյուրների վավերագրման բաժնում՝ ավագ, 1995 թվականից առ այսօր՝ առաջատար գիտաշխատողի պաշտոններով:

1996-2004 թթ. աշխատել է նաև ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտում:

1965 թ. պաշտպանել է թեկնածուական, իսկ 1995 թ.՝ դոկտորական թեզերը:

1996-2004 թթ. եղել է ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի Գիտական խորհրդի անդամ, իսկ 1996 թ. մինչև օրս ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտում գործող Մասնագիտական խորհրդի անդամ է:

Մասնակցել է հանրապետական և միջազգային մի շարք գիտաժողովների, ինչպես նաև՝ զեկուցել սփյուռքահայ գաղթօջախների տարբեր կազմակերպություններում (Ռուսաստան, Հունաստան, Ֆրանսիա, Ավստրիա, Գերմանիա, ԱՄՆ, Կանադա, Լիբանան, Սիրիա, Եգիպտոս, Թուրքիա)՝ հանդես գալով բանագիտությանը, ժողովրդագիտությանը, ցեղասպանագիտությանը և Հայ Դատին առնչվող թեմաներով:

Հեղինակ է 500-ից ավելի գիտական և հրապարակախոսական հրատարակությունների, ընդ որում՝ 26 գրքերի, որոնք տարբեր լեզուներով լույս են տեսել Հայաստանում, Սփյուռքում և արտերկրում:

Բանասիրական գիտությունների դոկտոր Վերժինե Մվազյանն սկսած 1955 թվականից՝ ավելի քան 60 տարիների ընթացքում, անձնական նախաձեռնությամբ և արևմտահայի արյան կանչով բառ առ բառ, պատառիկ առ պատառիկ գրառել, ձայնագրել, տեսագրել, ուսումնասիրել և

հրատարակել է մեր զավթված Երկրի՝ պատմական Հայաստանի, Կիլիկիայի և Անատոլիայի հայաբնակ ավելի քան 150 տեղավայրերից բռնի տարագրված, Հայաստանում և Սփյուռքում (Հունաստան, Ռուսաստան, Ֆրանսիա, Իտալիա, Գերմանիա, ԱՄՆ, Կանադա, Սիրիա, Լիբանան, Իրաք, Եգիպտոս, Բալկանյան երկրներ, Թուրքիա) բնակություն հաստատած Հայոց ցեղասպանության ականատես վերապրողների հաղորդած ժողովրդական բանավոր ավանդության տարաբնույթ նշխարները, ինչպես նաև՝ փաստավավերական վկայություններն ու պատմական բնույթի երգերը (հայերեն և թուրքալեզու)՝ անհետ կորստից փրկելով և տարբեր լեզուներով (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, թուրքերեն) աշխարհին և մարդկության արդար դատին ներկայացնելով հայ ժողովրդի պատմական հավաքական հիշողությունը:

Վերծինե Սվազյանի աշխատանքների մասին Հայաստանում և արտերկրում լույս են տեսել բազմաթիվ գրախոսականներ, հանրագիտարանային և այլ հոդվածներ, ինչպես նաև նկարահանվել է ֆիլմ՝ *«Սվազյան գերդաստանի հավատամքը»* խորագրով (սցենարի հեղինակ և ռեժիսոր՝ Լաուրա Մինասյան, Երևան, 2009):

Աշխատությունները.

- Սարգիս Հայկունի. Կյանքն ու գործը, «Հայ ազգագրություն և բանահյուսություն»,** հ. 4, Երևան, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., 1973, 78 էջ:
- Արցախ-Ուտիք, «Հայ ժողովրդական հեքիաթներ»,** հ. 6, Երևան, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., 1973, 778 էջ:
- Տարոն-Տուրուբերան, «Հայ ժողովրդական հեքիաթներ»,** հ. 12, Երևան, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., 1984, 650 էջ:
- Մուսա լեռ, «Հայ ազգագրություն և բանահյուսություն»,** հ. 16, Երևան, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., 1984, 215 էջ:
- Կիլիկիա. Արևմտահայոց բանավոր ավանդությունը,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1994, 408 էջ, ISBN 5-8080-0336-9:
- Մեծ Եղեռն. Արևմտահայոց բանավոր վկայություններ,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1995, 234 էջ, ISBN 5-8080-0336-8:
- Մեծ Եղեռնը արևմտահայոց հուշապատումներում և թուրքալեզու երգերում,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1997, 32 էջ:
- Геноцид в воспоминаниях и тюркоязычных песнях западных армян.** Ереван, Изд.-во “Гитутюн” НАН РА, 1997, 32 с.
- Վան-Վասպուրական, «Հայ ժողովրդական հեքիաթներ»,** հ. 15, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1998, 590 էջ:
- The Armenian Genocide in the Memoirs and Turkish Language Songs of the Eyewitness Survivors.** Yerevan: “Gitoutyoun” Publishing House of NAS RA, 1999, 44 p., ISBN 5-8080-0336-9.
- Պոլսահայոց բանահիստիությունը,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2000, 616 էջ, ISBN 5-8080-0404-7:
- Հայոց ցեղասպանություն. Ականատես վերապրողների վկայություններ,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2000, 500 էջ, ISBN 5-8080-0433-0:
- Հայոց ցեղասպանությունը և պատմական հիշողությունը,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2003, 144 էջ, ISBN 5-8080-0520-5:
- The Armenian Genocide and Historical Memory.** Yerevan: “Gitoutyoun” Publishing House of NAS RA, 2004, 160 p., ISBN 5-8080-0533-7.
- Le génocide arménien et la mémoire historique du peuple.** Erevan: Ed. «Guitoutiun» de l’Académie Nationale des Sciences d’Arménie, 2005, 140 p., ISBN 5-8080-0602-3.

- Der Genozid an den Armeniern und die historische Erinnerung des Volkes.** Jerewan: Verlag „Gitutjun“ der Nationalen Akademie der Wissenschaften der Republik Armenien, 2005, 140 S., ISBN 5-8080-0601-5.
- The Armenian Genocide and the People’s Historical Memory.** Yerevan: “Gitoutyoun” Publishing House of NAS RA, 2005, 140 p., ISBN 5-8080-0600-7.
- Геноцид армян и историческая память народа.** Ереван, Изд.-во “Гитутюн” НАН РА, 2005, 140 с., ISBN 5-8080-0599-X.
- Ermeni Soykırımı ve Toplumsal Hafıza** [Հայոց ցեղասպանությունը և հավաքական հիշողությունը]. İstanbul: “Belge” Uluslararası Yayıncılık, 2005, 160 s., ISBN 975-344-317-X.
- Anılarda Ermeni Soykırımı ve Yaşayan Görgü Tanıklarının Türkçe Şarkıları.** “*Tehcir Türküleri: Anılarda Ermeni Soykırımı*” [Հայոց ցեղասպանությունը արևմտահայոց հուշապատումներում և թուրքալեզու երգերում. «Աքսորի երգեր. Հայոց ցեղասպանությունը արևմտահայոց հուշապատումներում»]. İstanbul: “Belge” Uluslararası Yayıncılık, 2005, s. 71-100.
- Armenia.** “The Greenwood Encyclopedia of World Folklore and Folklife.” William M. Clements, ed. (4 volumes). Volume 2: Southeast Asia and India, Central and East Asia, Middle East. Westport (Connecticut), London: Greenwood Press, 2006, pp. 357-372, ISBN 0-313-32849-8.
- Հայոց ցեղասպանություն. Ականատես վերապրողների վկայություններ,** Երկրորդ համալրված հրատ., Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2011, 880 էջ, ISBN 978-5-8080-0856-4:
- The Armenian Genocide: Testimonies of the Eyewitness Survivors.** Yerevan: “Gitoutyoun” Publishing House of NAS RA, 2011, 850 p., ISBN 978-5-8080-0857-1.
- Ermeni Soykırımı: Hayatta Kalan Görgü Tanıklarının Anlattıkları** [Հայոց ցեղասպանություն. Ականատես վերապրողների վկայություններ]. İstanbul: “Belge” Uluslararası Yayıncılık, 2013, 1064 s., ISBN 9753443500.
- Ամերիկահայ համայնքի բանավոր ավանդությունը,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ. (տպ. ընթ.):

Կազմել և խմբագրել է՝

- Գառնիկ Սվազյան, **Հայրենիքիս համար,** Երևան, «Հայաստան» հրատ., 1965, 212 էջ:
 Գրիգոր Գյոզալյան, **Մուսա լեռան ազգագրությունը,** Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2001, 280 էջ, ISBN 5-8080-0472-1:

Պարզեները.

- 1975 թ. Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների Ակադեմիայի Նախագահության կողմից «երկարամյա բարեխիղճ աշխատանքի համար» պարգևատրվել է **«ՍՍՀՄ Աշխատանքի Վետերան»** շքանշանով:
- 1983 թ. մարտի 29-ին արժանացել է Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների Ակադեմիայի Նախագահության **«Գովեստագրին»:**
- 1985 թ. սեպտեմբերին «Մուսա լեռ» Հայրենակցական Ընդհանուր Միությունը (Բեյրութ) նրան շնորհել է **«Պատուաւոր Մուսալեռցի»** Ոսկե մեդալ:
- 1992 թ. Հայաստանի «Զեյթուն» Պատմամշակութային Միությունը նրան շնորհել է **«Պատվավոր Զեյթունցի»** կոչում:
- 1995 թ. սեպտեմբերի 22-ին Մուսա լեռան հերոսամարտի 80-ամյա տարելիցի առթիվ Հայաստանի «Մուսա լեռ» Հայրենակցական Բարեգործական Միության Վարչությունը նրան շնորհել է **«Պատվոգիր»** «Հայրենակցական շարժմանն օժանդակելու և միության աշխատանքներին գործուն մասնակցություն ունենալու համար»:

- 1996 թ. հուլիսի 11-17-ին Թուրքիայում Կոստանդնուպոլսո շայոց Պատրիարքական Աթոռի հիմնադրման 535-ամյակի տոնակատարության շրջանակներում կազմակերպված «Վարդավառի» միջազգային գիտաժողովին մասնակցելու համար նա արժանացել է շայոց Պատրիարքի **«Գիր Վկայութեանը»**:
- 1999 թ. Հայաստանի «Վան-Վասպուրական» Հայրենակցական Միությունը նրան շնորհել է **«Պատվավոր Վասպուրականցի»** կոչում:
- 2000 թ. ապրիլի 24-ին, Հայոց ցեղասպանության 85-ամյա տարելիցի առթիվ նա արժանացել է ՀՀ ԳԱԱ Նախագահության **«Պատվոգրին»** «Հայկական Հարցի, Հայոց Ցեղասպանության և Միյուրքահայության պատմության ուսումնասիրության բնագավառում գիտական հետազոտությունների համար, որոնք կարևոր ներդրում են հայ պատմագիտության մեջ»:
- 2001 թ. հունվարի 20-ին արժանացել է Հռոմի Հովհաննես Պողոս Բ Պապի Վատիկանից հղած **«Օրհնության գրին»**. Թիվ. 487.634:
- 2002 թ. մայիսին, արժանացել է Սփյուռքի Թեքեան Մշակութային Միութեան **«Հայկաշեն Ուզունեան»** գրական-բանասիրական մրցանակին:
- 2003 թ. ապրիլի 24-ին, ՀՀ ԳԱԱ Նախագահությունը և «Ճշմարիտները հայերի համար» միջազգային կոմիտեն նրան շնորհել են **«Տրիսյոֆ Նանսենի»** հուշամեդալ Հայոց ցեղասպանության դատապարտման և մարդասիրական սկզբունքների հաստատման ուղղությամբ ծավալված գիտական և հասարակական գործունեության համար:
- 2004 թ. ապրիլի 24-ին նրան շնորհվել է **Փարիզի «Արարատ» Հայագիտական Ակադեմիայի Պրոֆեսորի** կոչում:
- 2005 թ. ապրիլի 24-ին Հայոց ցեղասպանության 90-ամյա տարելիցի առթիվ Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությունը նրան շնորհել է **«Հուշամեդալ»** «Հայոց Մեծ Եղեռն. Ցեղասպանագիտության մեջ ձեռք բերած վաստակի համար. 1915-2005»:
- 2005 թ. հունիսի 26-ին Մոնրեալում (Կանադա) նրան շնորհվել է Պոլսահայ Մշակութային Միութեան **«Ոսկե մեդալ»**:
- 2005 թ. սեպտեմբերի 30-ին Սիրիայում Հ.Բ.Ը.Մ. Հալեպի մասնաճյուղը նրան շնորհել է **«Մեքոսյ Մաշտոց»** հուշամեդալ:
- 2006 թ. հունվարի 30-ին Հայաստանի «Հաճրն» Հայրենակցական Միությունը նրան շնորհել է **«Պատվավոր Հաճրնցի»** կոչում՝ «Երկրին և պետականությանը մատուցած ծառայությունների և «Հաճրն» հասարակական կազմակերպության գործունեությանը սատարելու և աջակցելու համար»:
- 2006 թ. ապրիլի 24-ին Ալեքսանդրիայի (Եգիպտոս) Հայոց Քաղաքական Ժողովը նրան շնորհել է **«Նեղոսի Բանալի»** Ոսկե հուշամեդալ:
- 2006 թ. հունիսի 28-ին Հայաստանի Հանրապետության Նախագահը և «Ռոբերտ Պողոսյան և Որդիներ Ֆոնդը» (Շվեյցարիա) նրան շնորհել են ՀՀ **«Նախագահի Առաջին մրցանակ»** և **«Ոսկե հուշամեդալ»** «Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործում նշանակալի ավանդ ներդնելու համար»:
- 2008 թ. Ամերիկյան Կենսագրական Ինստիտուտը նրան շնորհել է **«21-րդ Դարի Մեծագույն Միտք»** տիտղոս և հուշամեդալ՝ հայ մշակույթն աշխարհին ներկայացնող իր աշխատությունների համար:
- 2009 թ. մարտի 8-ին՝ Կանանց միջազգային օրվա առթիվ, ՀՀ Կրթության և գիտության Նախարարությունը նրան շնորհել է **«Պատվոգիր»**՝ կրթության և գիտության ասպարեզում ունեցած նշանակալի ավանդի համար:
- 2009 թ. «Հայ մշակույթին և Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը մատուցած ծառայությունների և ծննդյան 75-ամյակի առթիվ» Հայաստանի Ազգային Գրադարանի տնօրինությունը նրան արժանացրել է **«Հայ Առաջին Տպագրիչ Հակոբ Մեղապարտի»** հուշամեդալի:

- 2009 թ. Արևմտահայոց բանավոր ավանդությունը կորստից փրկելու կետարյա բանահավաքական, բանագիտական գործունեության և ծննդյան 75-ամյակի առթիվ Հայաստանի «Մուսա լեռ» Հայրենակցական Բարեգործական Միությունը նրան շնորհել է **«1915. Հավերժ Փառք Մուսա Լեռան Հերոսներին»** հուշամեդալ:
- 2011 թ. հուլիսի 11-ին Հայոց Փիլիսոփայական Ակադեմիան նրան պարգևատրել է **«Եռամեծ Փիլիսոփա Դավիթ Անհաղթ»** Մեծ հուշամեդալով և Դիպլոմով:
- 2012 թ. ապրիլի 19-ին «Հայոց Մեծն Տիկին Վերժինե Սվազյանին Հայ Ազգի 1915 թ. ապրիլյան ցեղասպանությունից վերապրածների ցավի ծանրությունը տանելու և Հայաստանի Երրորդ Պետականության կայացմանը Մեծագույն ծառայություն ցուցաբերելու համար» ՀՀ Ատլետիզմի (Պատերլիֆտինգ) Ֆեդերացիան նրան պարգևատրել է **«Շնորհակալագրով»** և **«Ֆեդերացիայի Պատվավոր Անդամ»** ծանրորդի կոչումով և հուշամեդալով:
- 2013 թ. հոկտեմբերի 14-ին «ՀՀ Գիտությունների Ազգային Ակադեմիայի 70-ամյակի կապակցությամբ գիտության և կրթության բնագավառում մատուցած ակնառու ծառայությունների համար» Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի կողմից արժանացել է Պետական պարգևի՝ **«Մովսես Խորենացի»** մեդալի:
- 2015 թ. ապրիլի 10-ին Երևանի Էրեբունի Վարչական Շրջանի ղեկավարության կողմից արժանացել է **«Շնորհակալագրի»** «Հայոց Մեծ եղեռնի 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումներին մասնակցելու համար»:
- 2015 թ. ապրիլի 21-ին Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի կապակցությամբ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության (Արցախ) Ազգային ժողովի Նախագահի կողմից արժանացել է **«Ղարաբաղյան Շարժում»** ազգային ազատագրության 25-ամյակի **«Ոսկե հուշամեդալի»**:
- 2015 թ. ապրիլի 21-ին Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի առթիվ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Նախագահի կողմից արժանացել է **«Արցախ-Գանձասար» «Ոսկե հուշամեդալի»**:

ՎԵՐՃԻՆԵ ՄՎԱԶԼՅԱՆ

Բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,

ՀՀ Գիտությունների Ազգային Ակադեմիայի

Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի

Առաջատար գիտաշխատող

Հասցե՝ Սարյան 36 փ., բն. 23

Երևան 0002, Հայաստանի Հանրապետություն

Հեռախոս՝ (00 374) 010 53-60-06 բն., 091 99-22-26 բջջ.

Էլ-փոստ՝ <svsaz333@yahoo.com>

Կայք՝ <http://sci.academia.edu/VerjineSvazlian>

<http://www.iatp.am/resource/science/svazlyan/folklore/>

<http://www.armenian-history.com/Nyuter/BIOGRAPHY/V-Svazlian.htm>

<http://www.youtube.com/watch?v=j4oQ5p8vc-s>

<http://www.youtube.com/watch?v=2HGNff52IU&feature=relmfu>